

2025-09-17

Vårt diarienummer

BMN 2025/0100 3.2.1

Handläggare, titel, telefon

Charlotta Paulsson, enhetschef livsmedel

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande av betänkande en översyn av kontrollorganisation och finansiering av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)

LI2025/01164

Byggnads- och miljöskyddsnämnden, Norrköpings kommun, yttrar sig på förslaget i utredningen och översynen av kontrollorganisation och finansiering av kontroll i livsmedelskedjan för de delar som rör livsmedel samt ABP (animaliska biprodukter). Nämnden har följande synpunkter på förslaget:

Nämnden ser positivt på att regeringen vill skapa en livsmedelskontroll som är effektivare, mer likvärdig och konkurrenskraftig och kan ta tillvara på de förändringar som sker i omvärlden; nya livsmedel, fusk med livsmedel, brottslighet kopplat till livsmedel, brister av livsmedel med mera. Arbetet med att förändra kontrollorganisationen i livsmedelskedjan ska fortsätta.

Nämnden anser inte att utredningens förslag är tillräckligt utrett för att ligga till grund för en så pass omfattande förändring av livsmedelskontrollen utan en mer omfattande analys av det som tas upp i utredningen.

Nämnden anser att följande delar av förslaget om ny kontrollorganisation behöver utredas vidare innan en förändring av kontrollansvaret är möjlig;

- Utredningen tar inte tillräckligt upp den påverkan och effektiviteten som förändringen orsakar på livsmedelskontrollen när en överflyttning sker av den kommunala personalen, ärendehanteringssystem, arkivmaterial med mera. Tidplanen är optimistisk, en överflyttning ska ske redan 1 januari 2028.
- Nämnden ställer sig frågande till om en förflyttning av kontrollen till en central myndighet bidrar till kvalitet och likvärdighet för hela livsmedelskontrollen.
- Utredningen tar inte upp de omställningskostnader som en överflyttning av kontrollen kan innebära för den enskilda kommunen. I utredningen ges Livsmedelsverket ett uppdrag att utreda dessa kostnader om förslaget om ny kontrollorganisation

Fel! Okänt namn

antas. Detta bör göras skyndsamt och innan beslut om antagande tas för att kunna utvärdera konsekvenserna av förslaget.

- Det nämns ytterst lite i utredningen om hur det övriga kommunala tillsynsuppdraget (tillstånd, miljöskydd, hälsoskydd m.fl.) påverkas om ansvaret för livsmedelskontrollen försvinner från kommunen och vilka effekter det kommer få på nämndernas uppdrag. De verksamheter som blir kvar under nämndens ansvar måste fortsätta bära gemensamma kostnader. De vinningar kommuner haft när tillståndstillsynen (alkohol, tobak med flera) flyttat över till den nämnd som ansvarar för livsmedelskontrollen och de vinningar det finns med samarbetet däremellan kommer utgå. Det kommer också innebära fler myndighetskontakter för företag i livsmedelskedjan än idag.
- Utredningen tar inte heller upp, i den omfattning det krävs, samverkan med övriga delar av en kommun kopplat till brottsförebyggande arbete och beredskapsarbete som med förslaget kommer utgå.
- Utredningen tar inte tillräckligt i beaktande de svårigheter som en överflyttning av kontrollen till en befintlig myndighet kan medföra. Utredningen inriktar sig på den kommunala kontrollens svagheter, men utelämnar i stor utsträckning de eventuella svagheter som Livsmedelsverket besitter.
- Utredningen ger en onyanserad bild på kontrollmyndighetens bemötande. Flertalet kommuner i Sverige mäter nöjdheten hos kunderna via en insiktsmätning (NKI). Kommunerna ligger på en hög nivå kopplat till bemötande. Det finns ingenting som säger att en statlig organisation skulle leda till en förbättring i bemötande. Kommunala inspektörer kan i sin roll skapa goda relationer med lokala företagare som gynnar såväl matsäkerhet som företagsklimat.
- Utredningen har inte tillräckligt underlag för att dra säkra slutsatser eller välgrundade beslut kopplat till livsmedelskontrollen. De revisioner som tidigare utfördes på kommunala livsmedelskontrollen av Länsstyrelserna var ett bra underlag för att dra slutsatser om kontrollen. Enligt kontrollförordningen ska alla kontrollmyndigheter som i livsmedelskedjan se till att bli reviderade med jämna intervaller. Kommunala kontrollmyndigheter har fram till 31 december 2021 blivit reviderade av Länsstyrelsen med ett intervall på ungefär 5 år. Från den 1 januari 2022 är den revideringen pausad med anledning av att Länsstyrelserna saknar bemyndigande att utföra revisioner och att finansieringen med arbetet med revisioner inte har säkerställts från central håll. Revisionerna är en viktig del i att samordna och utveckla livsmedelskontrollen och viktig information om hur kontrollen fungerar nationellt. Endast ett fåtal

Fel! Okänt namn

myndigheter har blivit reviderade sedan Länsstyrelsernas kontroller pausades.

Nämnden håller med utredningen om följande;

- Att utredningens förslag på att avgifterna kan likriktas när kontrollen i hela landet kommer ombesörjas av färre myndigheter. Livsmedelskontrollen kommer fortsatt finansieras av avgifter från företagen. Nämnden anser dock att utredningen inte tar i beaktande de högre avgifterna som Livsmedelsverket har för kontroll av livsmedelsanläggningarna som med dagens riskklassningsmodell skulle innebära högre kostnader för livsmedelsföretagen.

Nämnden har följande övriga synpunkter att framföra;

- Nämnden ser positiva värden med den etablerade kommunala livsmedelskontrollen och att den är välfungerande och utförs i närheten av livsmedelsföretagare och konsumenter. Norrköpings kommun har en resursstark och kompetent kontroll precis som huvuddelen av landets kommuner. Den kommunala livsmedelskontrollen har en stor lokalkännedom, lokal närvaro och en större närhet till medborgarna med ökat medborgarinflytande, politiska prioriteringar och lokalt ansvarstagande. Förslaget går inte närmare in i antal lokala/regionala kontor och hur Livsmedelsverket geografiskt ska organisera sig, mer än att det ska finnas minst ett kontor per region. Med ett kontor per region så försvinner den lokala närvaron och till viss del lokalkännedomen. En effektiv kontroll kräver geografisk närhet för att snabbt kunna agera dels vid matsäkerhetsrisker. Även ur ett företagsperspektiv torde närhet till kontrollmyndigheten vara efterfrågat.
- Nämnden föreslår att Livsmedelsverkets rådgivande och vägledande funktion stärks ytterligare gentemot kommunerna så kommunerna får vägledning i frågor om att kontrollen ska vara verkningsfull, rättssäker, likvärdig och riskbaserad. Att utbildningar till landets inspektörer utökas, så att rätt och tillräcklig kompetens kan erhållas.
- Nämnden föreslår att utredningen tar hänsyn till och inväntar utslaget av den överflyttning som tidigare har föreslagits om att flytta över ansvaret från kommunerna till Livsmedelsverket av den planerade livsmedelskontrollen för fusk och bedrägligt agerande inom livsmedelskontrollen innan ytterligare överflyttningar sker. Nämnden har tidigare ställt sig bakom den utredning som presenterades under 2024 om förslag på en stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan, där förslaget var att flytta över den planerade livsmedelskontrollen till Livsmedelsverket. Detta för att få en nationell överblick och bättre samverkan i ärenden som rör fusk och

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET (BMN)

2025-09-17

Vårt diarienummer

BMN 2025/0100

Fel! Okänt namn

bedrägligt agerande inom livsmedelskontrollen. Enligt förslaget ska förflyttningen om planerad fuskkontroll träda i kraft den 1 januari 2026, men beslut är ännu inte fattade om så sker.

Byggnads- och miljöskyddsnämnden

Christian Widlund (C)
ordförande

Sofia Magnusson
nämndsekreterare